

Van recht naar realiteit

Partner- en kinderalimentatie in Vlaanderen

SIV II-studiedag | 29 april 2026

Alimentatie in vogelvlucht

- **Oud Burgerlijk Wetboek**
  - Aanverwanten in rechte lijn: wettelijke **zorgverplichting** = zorg verschaffen en in levensonderhoud voorzien
  - Familiale zorgplicht niet in natura vervuld → financiële onderhoudsplicht
- Survey UGent (2022-2024)
  - 18- tot 80-jarigen in Vlaanderen
  - Kennis en opvattingen over familiale onderhoudsverplichtingen

Een kleine alimentatiequiz: deel I

- Juist of fout: er bestaat een wettelijke onderhoudsplicht van ... naar ...

3

Alimentatie in vogelvlucht

- **Oud Burgerlijk Wetboek**
  - Familiale zorgplicht niet in natura vervuld → financiële onderhoudsplicht
  - Ouders -> kinderen: onderhoudsbijdragen voor kinderen
  - Kinderen -> ouders: onderhoud voor behoeftige ouders
  - Tussen ex-partners: uitkering na echtscheiding
  - Schoonouders – schoonkinderen / (over)grootouders – (achter)kleinkinderen

→ Aanverwanten in rechte lijn

4

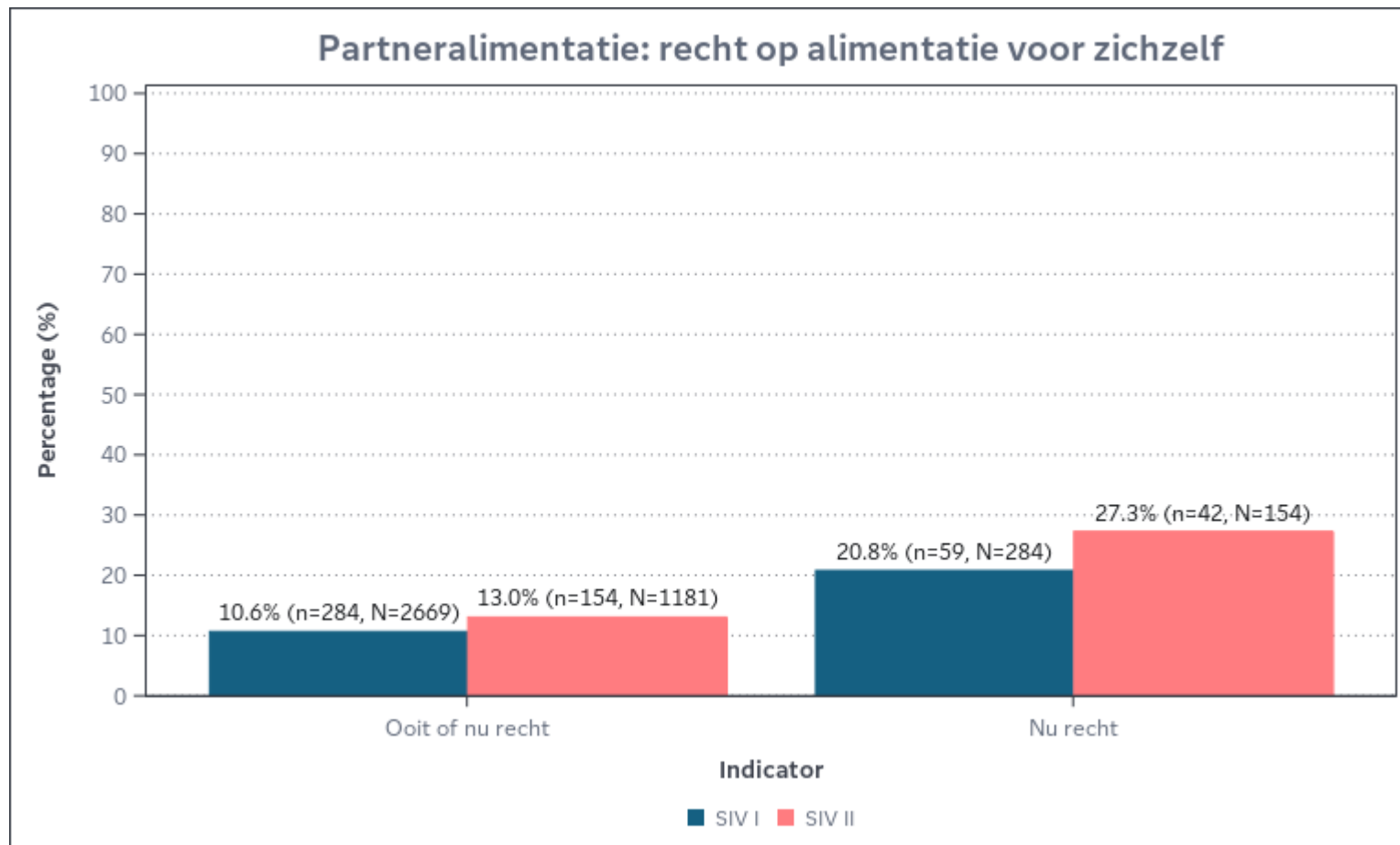
Alimentatie in vogelvlucht

- **Oud Burgerlijk Wetboek**
  - Familiale zorgplicht niet in natura vervuld → financiële onderhoudsplicht
  - **Ouders -> kinderen: onderhoudsbijdragen voor kinderen = “kinderalimentatie”**
  - **Tussen ex-partners: uitkering na echtscheiding = “partneralimentatie”**
  - Kinderen -> ouders: onderhoud voor behoeftige ouders
  - Schoonouders – schoonkinderen / (over)grootouders – (achter)kleinkinderen

Alimentatie in vogelvlucht

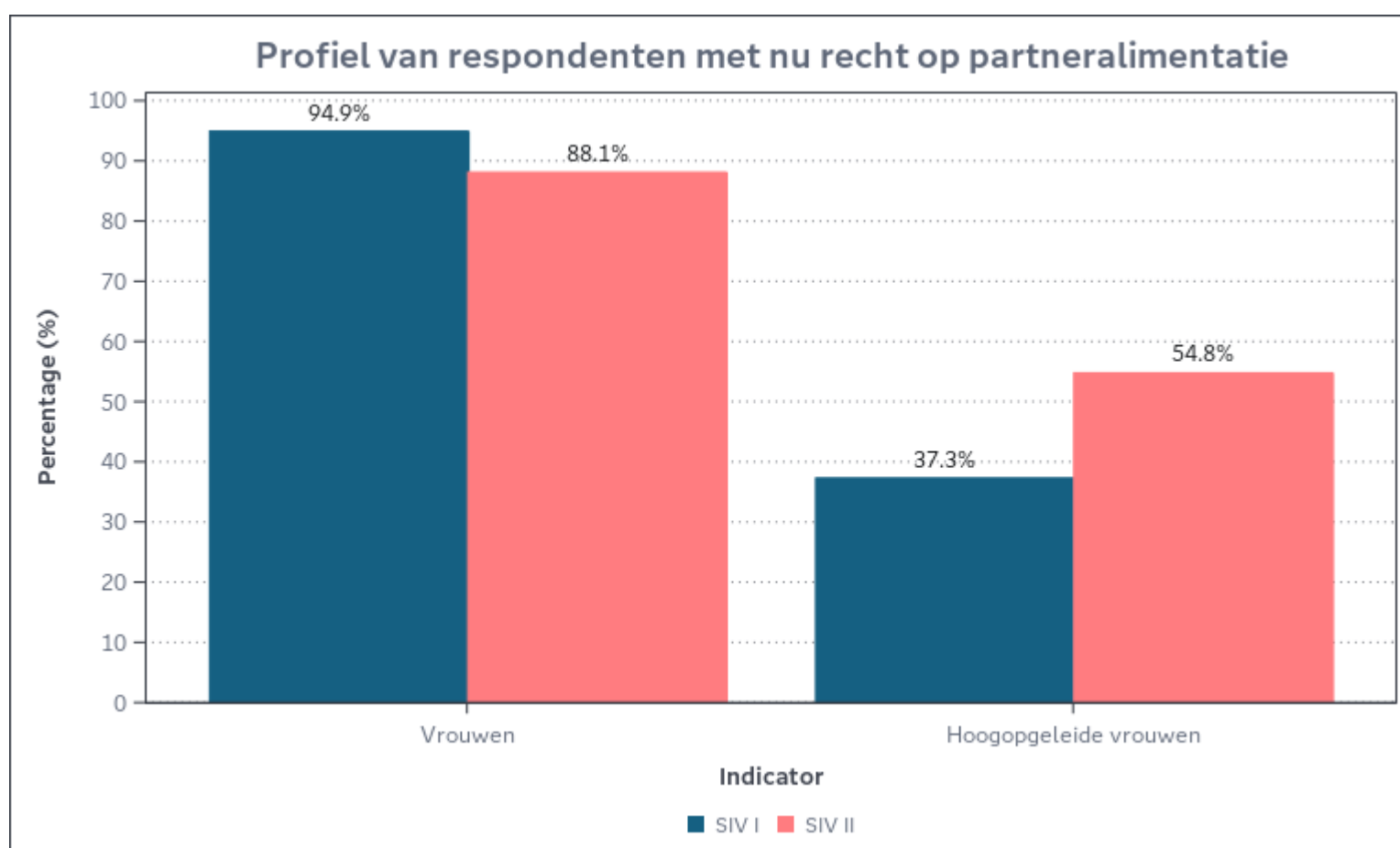
- **Kinderalimentatie**
  - Ouders moeten naar evenredigheid van hun middelen instaan voor huisvesting, voeding, kleding, en opleiding van het kind
  - Ongeacht of de ouders samenwonen, gescheiden zijn of nooit hebben samengewoond
- **Partneralimentatie**
  - Een ex-partner kan een onderhoudsuitkering krijgen als hij/zij **niet in zijn/haar eigen levensonderhoud kan voorzien**.
  - Maximaal gelijk aan de duur van het huwelijk

Partneralimentatie: ooit/nu recht op

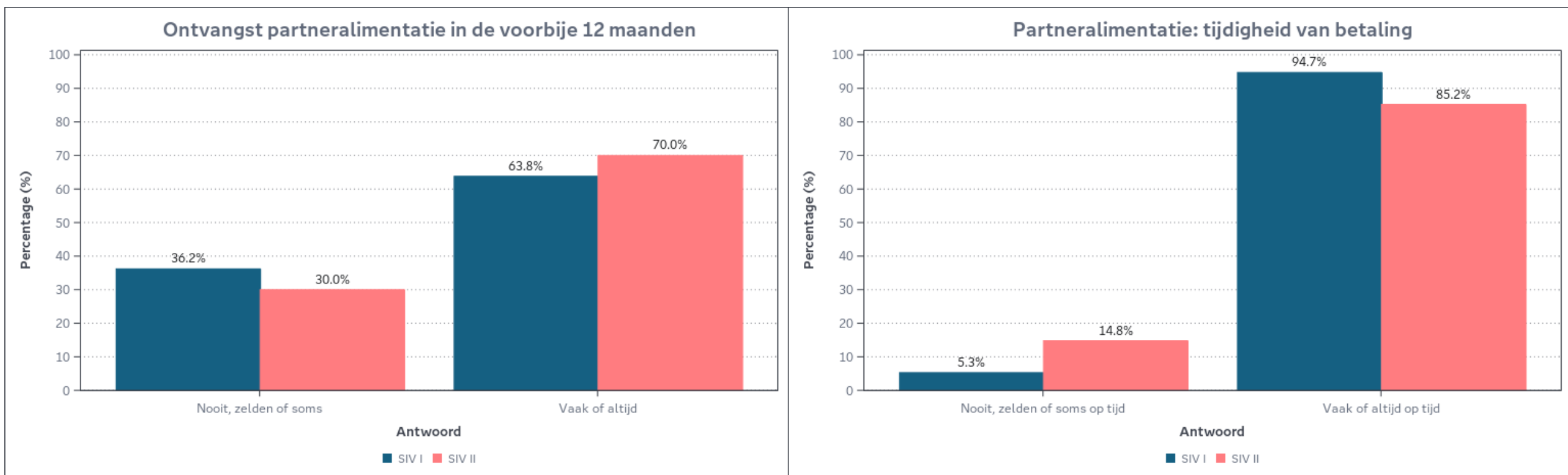
- Lichte stijging in aandeel met (ooit) recht
- Inhoudelijk beperkt (!)
  - Kleine n
  - Missings
  - Recente scheidingen
  - ...

Partneralimentatie: nu recht op

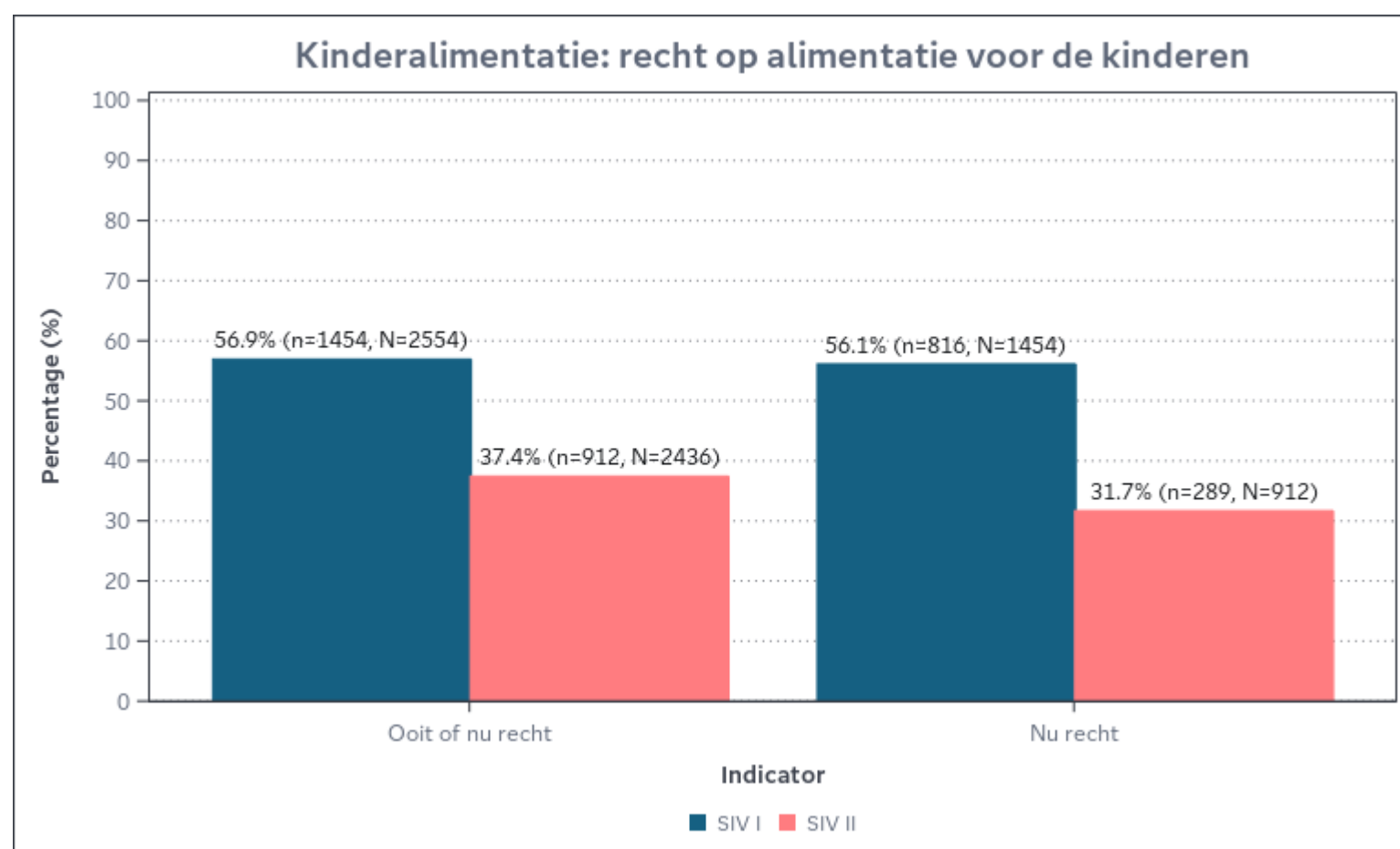
- Geen verschil in aandeel vrouwen met recht
- Wél toename in hoogopgeleide vrouwen
  - Algemene stijging opleidingsniveau
  - Betere kennis van rechten
  - Veranderend profiel van scheidingen
  - ...

Partneralimentatie: tijdigheid

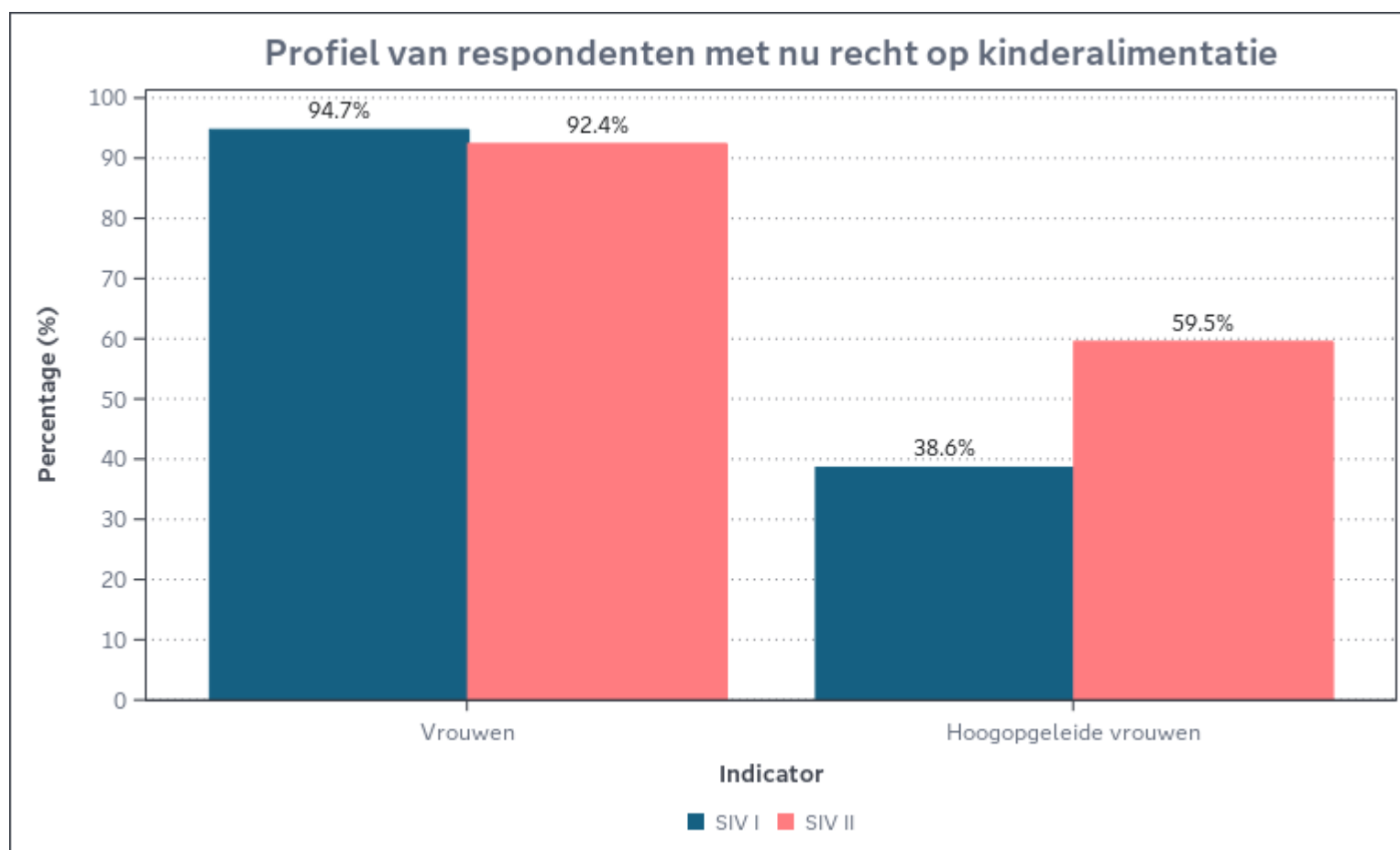
Geen significante verschillen (kleine groep)

Kinderalimentatie: ooit/nu recht op

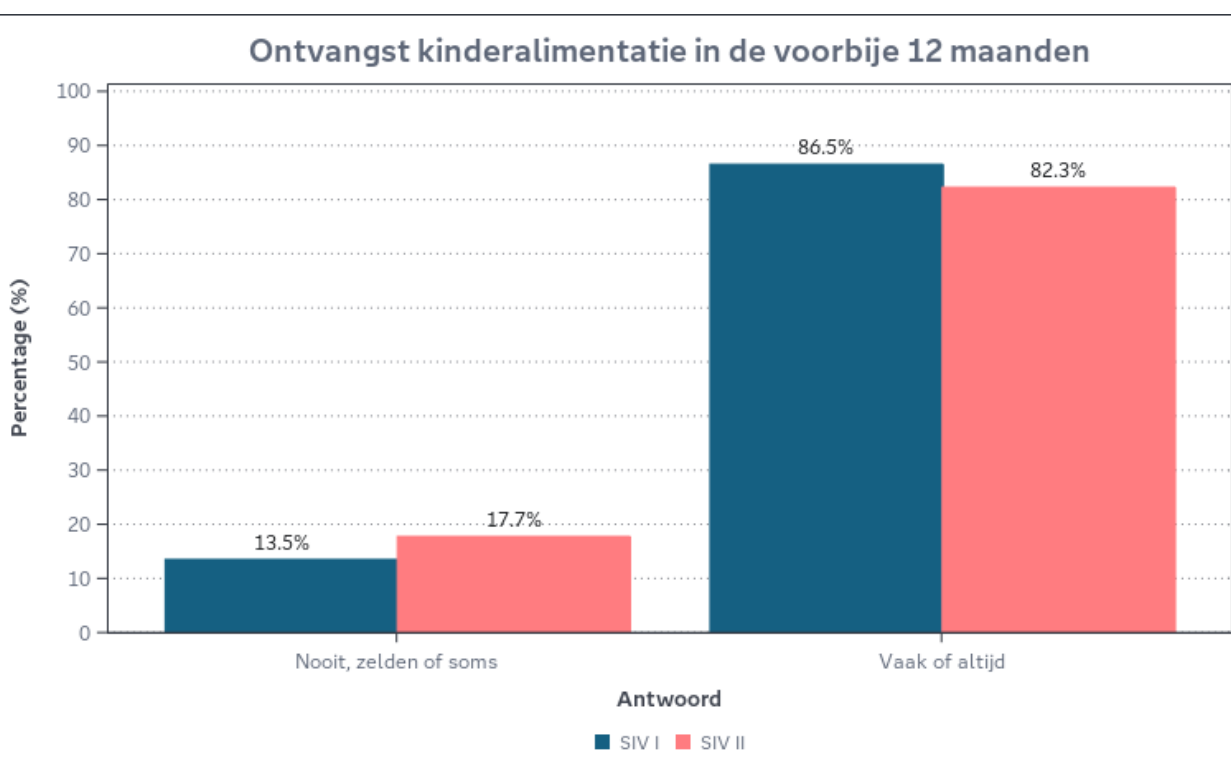
- Sterke daling in aandeel met (ooit) recht
  - Gelijkere verblijfsregeling tussen ouders
  - Gelijkere financiële draagkracht tussen ouders
  - ... maar ook gebrek aan kennis!

Kinderalimentatie: nu recht op

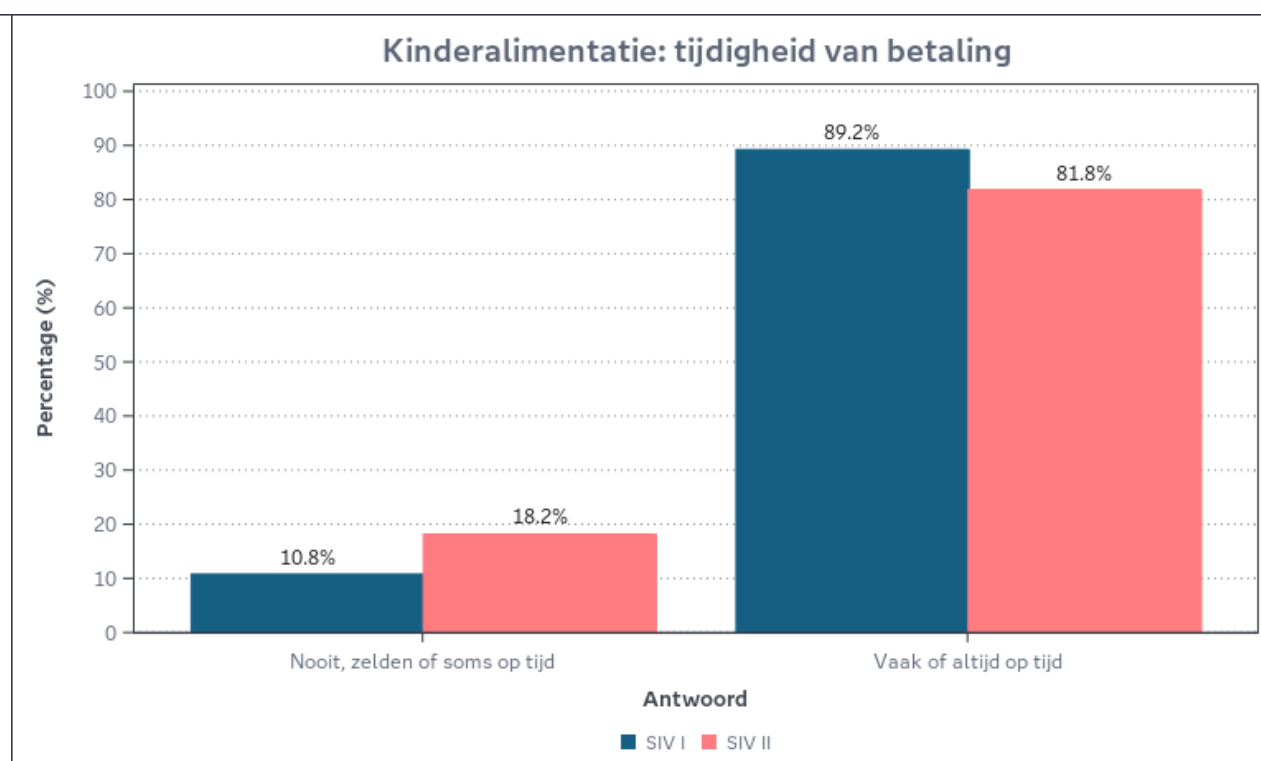

- Geen verschil in aandeel vrouwen met recht
- Wél toename in hoogopgeleide vrouwen
  - Algemene stijging opleidingsniveau
  - Betere kennis van rechten
  - Veranderend profiel van scheidingen
  - ...

Kinderalimentatie: tijdigheid

Geen verschil in ontvangst

Wél kleine daling in tijdigheid

Een kleine alimentatiequiz: deel II

- In welke mate ga je (niet) akkoord met het bestaan van een wettelijke onderhoudsplicht van ... naar ... ?

■ HELEMAAL NIET AKKOORD ■ EERDER NIET AKKOORD ■ NEUTRAAL ■ EERDER AKKOORD ■ HELEMAAL AKKOORD

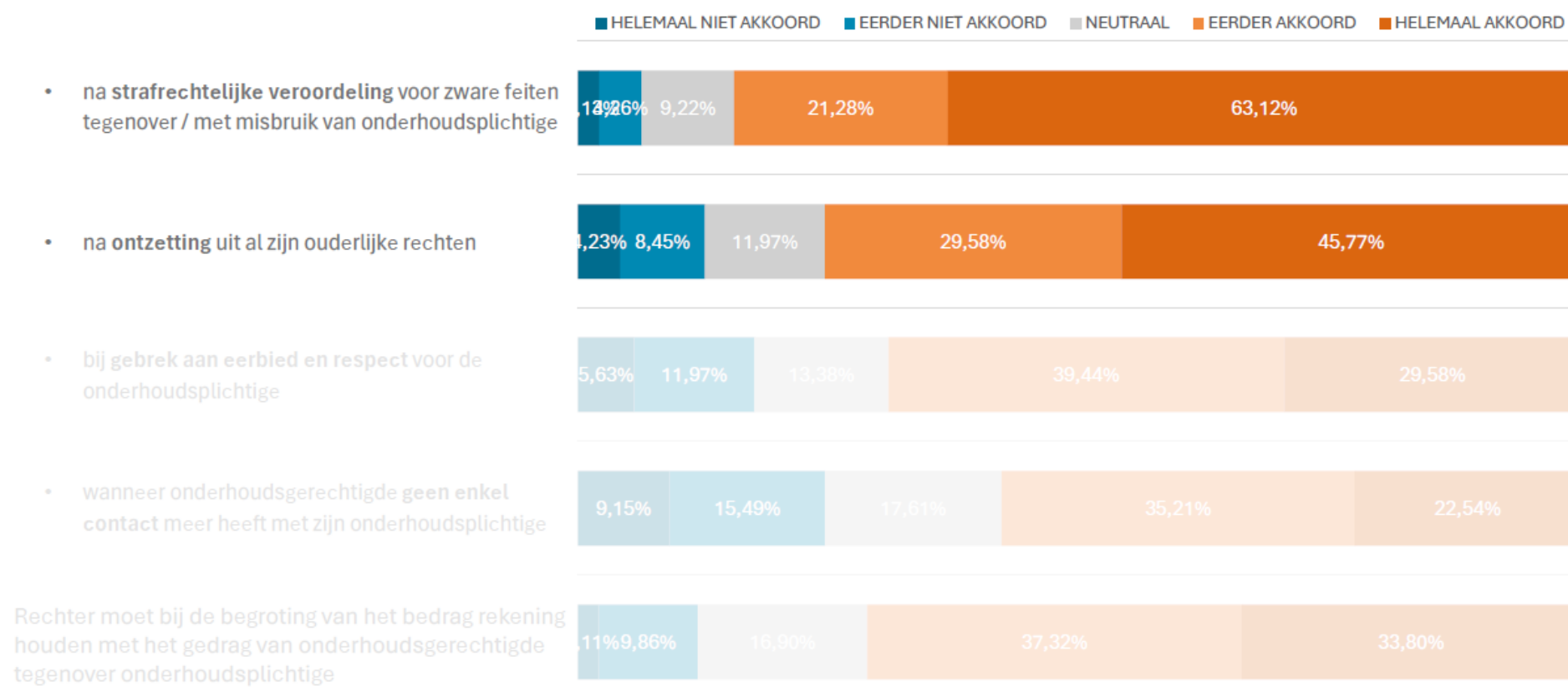
Een kleine alimentatiequiz: deel III

- Een onderhoudsgerechtigde zou diens recht op onderhoud moeten verliezen ...

■ HELEMAAL NIET AKKOORD ■ EERDER NIET AKKOORD ■ NEUTRAAL ■ EERDER AKKOORD ■ HELEMAAL AKKOORD

Een kleine alimentatiequiz: deel III

- Een onderhoudsgerechtigde zou diens recht op onderhoud moeten verliezen ...

Alimentatie opeisen

Naleving en wanbetaling

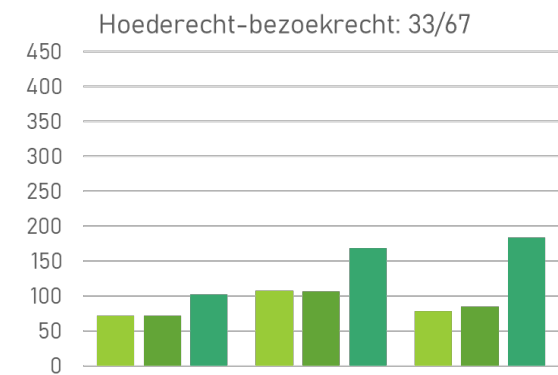
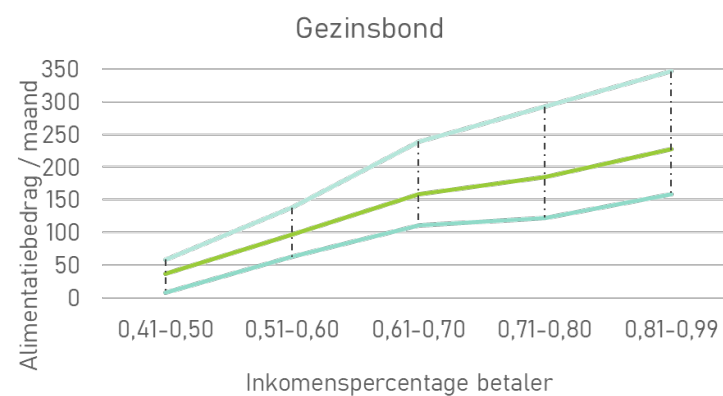
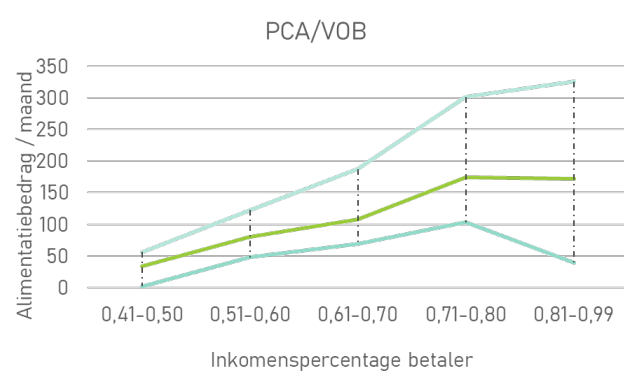
→ Alimentatieverplichting niet (volledig of tijdig) nakomen terwijl die verplichting vastligt in een vonnis, overeenkomst of akte

- Noden van de ontvangende partij
- Motivatie om te betalen
- Mogelijkheid om te betalen

Alimentatie opeisen

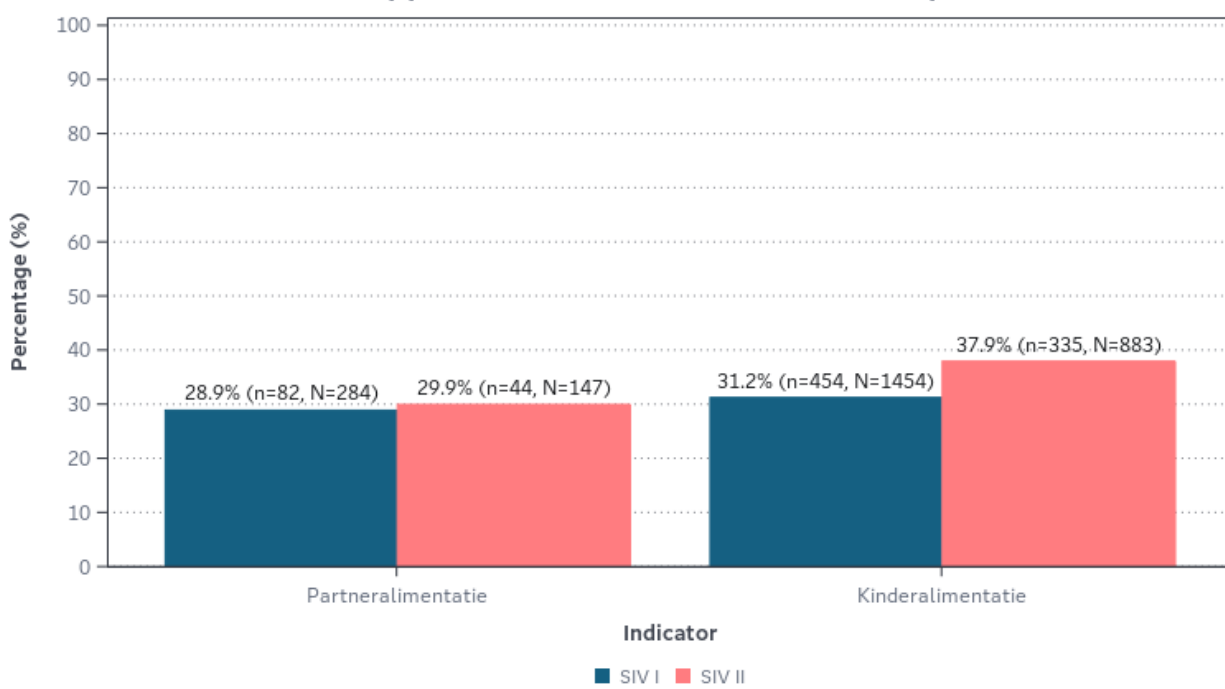
Naleving en wanbetaling

- Kennis van wettelijk kader
  - Inperking recht op partneralimentatie tot duurtijd huwelijk en behoeftigheid
  - Veronderstelling dat co-ouderschap impliceert dat geen kinderalimentatie aan de orde is
  - België: verschillende berekeningstools met verschillende uitkomsten

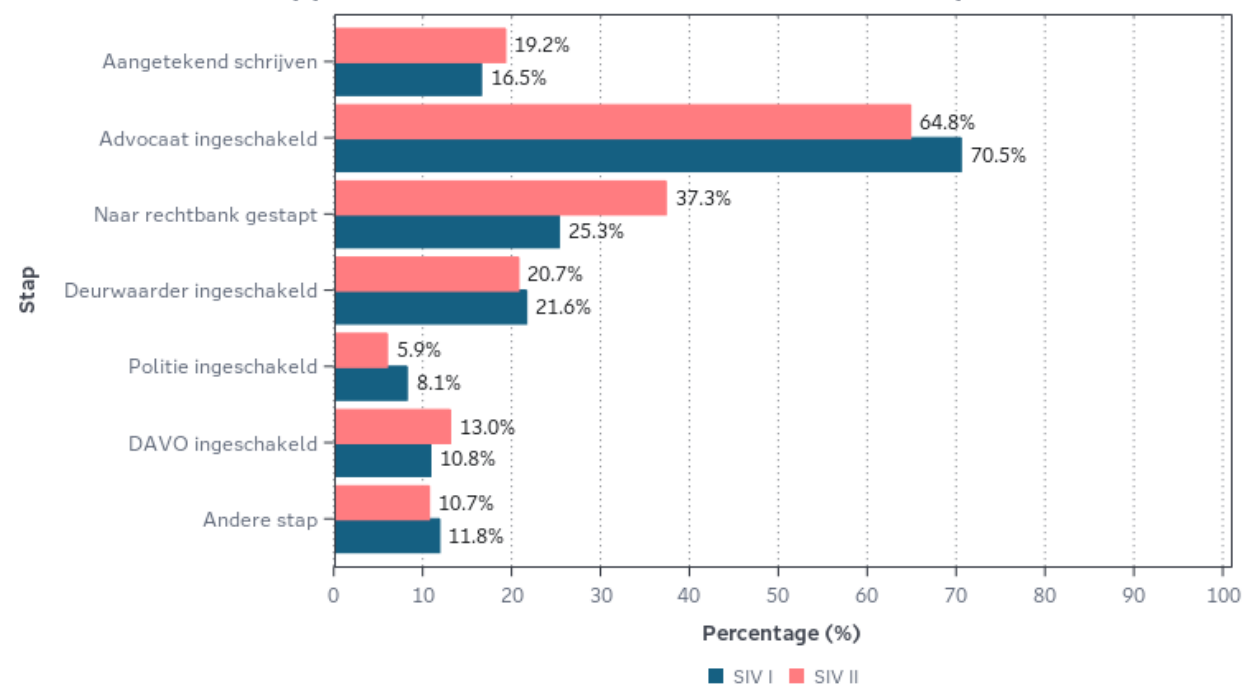
Alimentatie opeisen

Ooit stappen ondernomen om alimentatie op te eisen

Toename opeisen kinderalimentatie

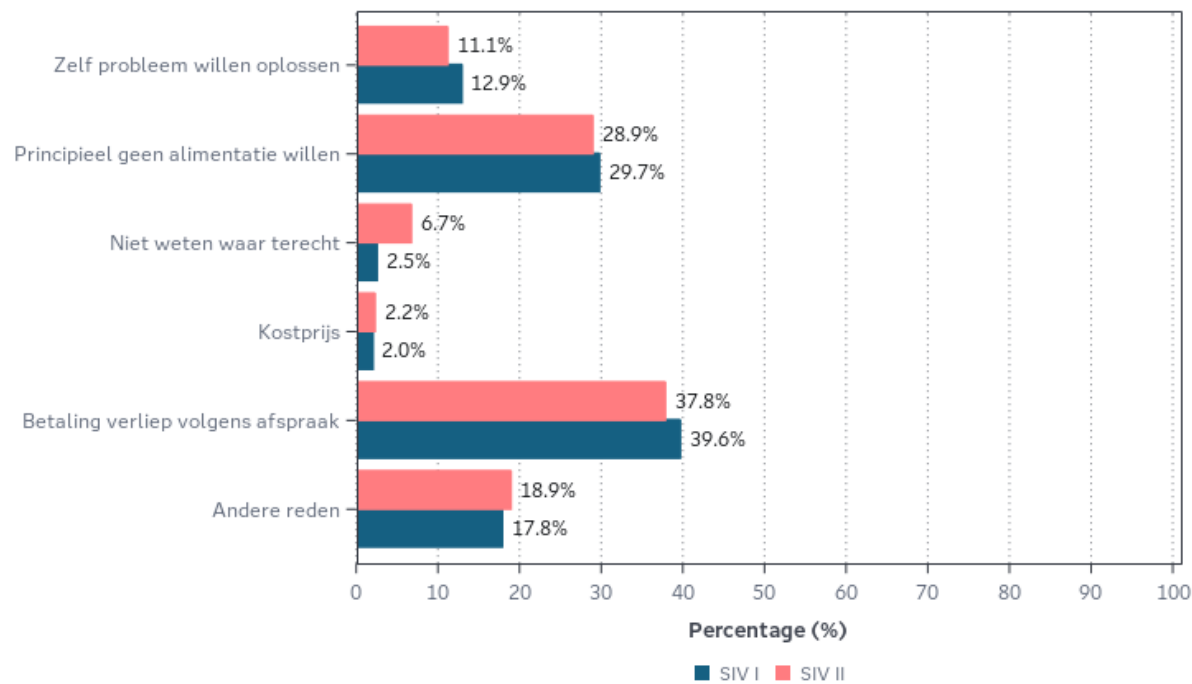
Welke stappen werden ondernomen om alimentatie op te eisen?

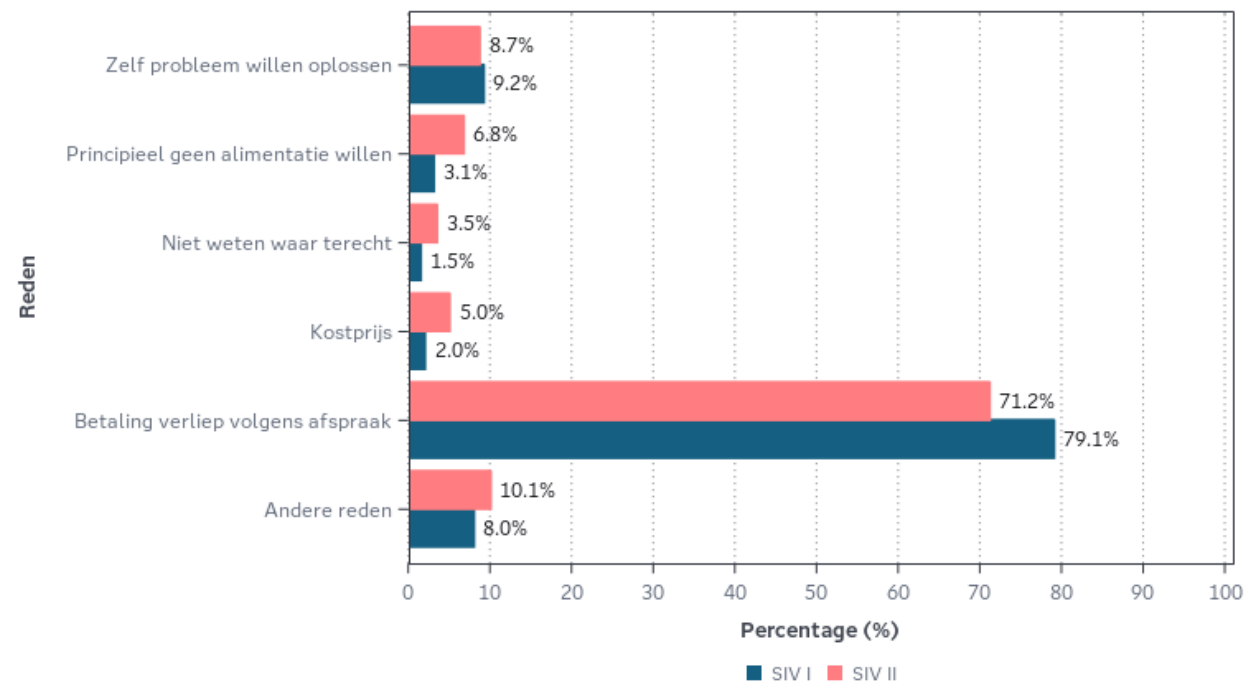
Toename in gebruik rechtbank

Alimentatie opeisen

Redenen om partneralimentatie niet op te eisen

Redenen om kinderalimentatie niet op te eisen

Alimentatie opeisen

Dienst voor Alimentatievorderingen (DAVO)

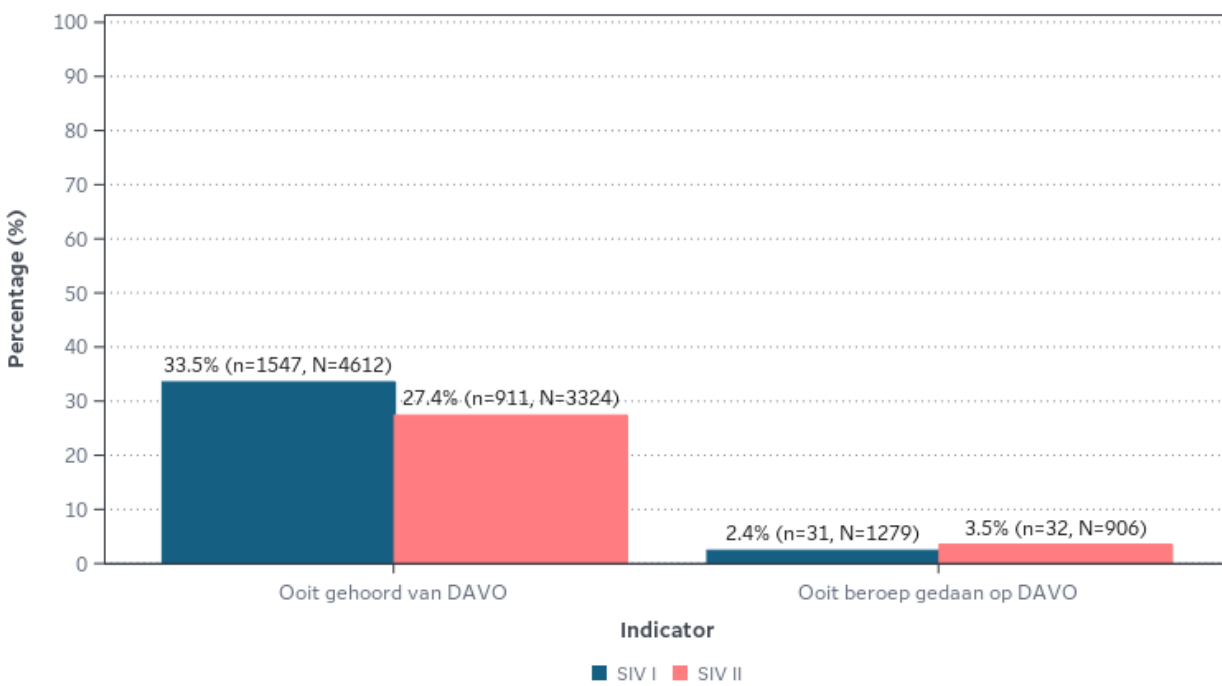
- 2003 – FOD Financiën
  - Wanbetaling van alimentatie aanpakken
  - Armoede bij ex-partners en kinderen verminderen
  - Voorschotten betalen op kinderalimentatie
  - Innen en invorderen van (achterstallige) alimentatie
- Niet automatisch – reactief (aanvraag nodig)
- Voorwaarden vormen drempel
- Extra kosten voor plichtige (13%)

HAALBAARHEIDSTUDIE BETREFFENDE EEN UNIVERSEEL EN AUTOMATISCH ALIMENTATIESTELSEL

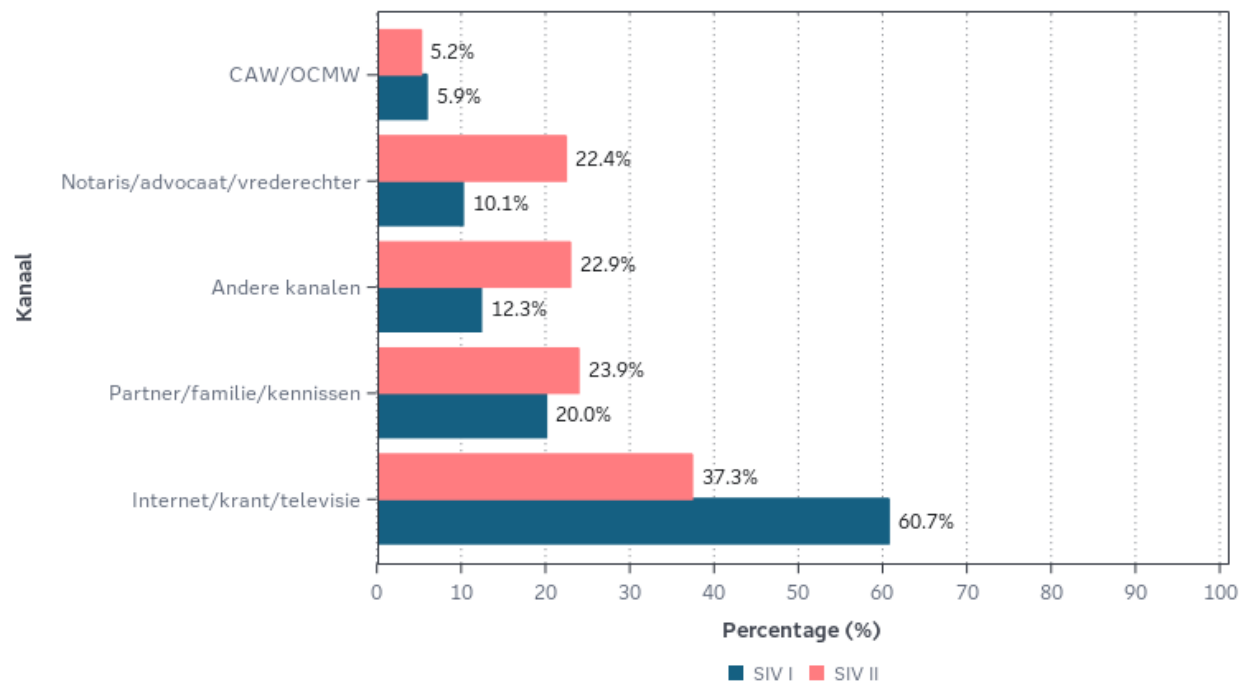
Alimentatie opeisen

Bekendheid met en gebruik van DAVO

Lagere bekendheid
Geen verschil in gebruik

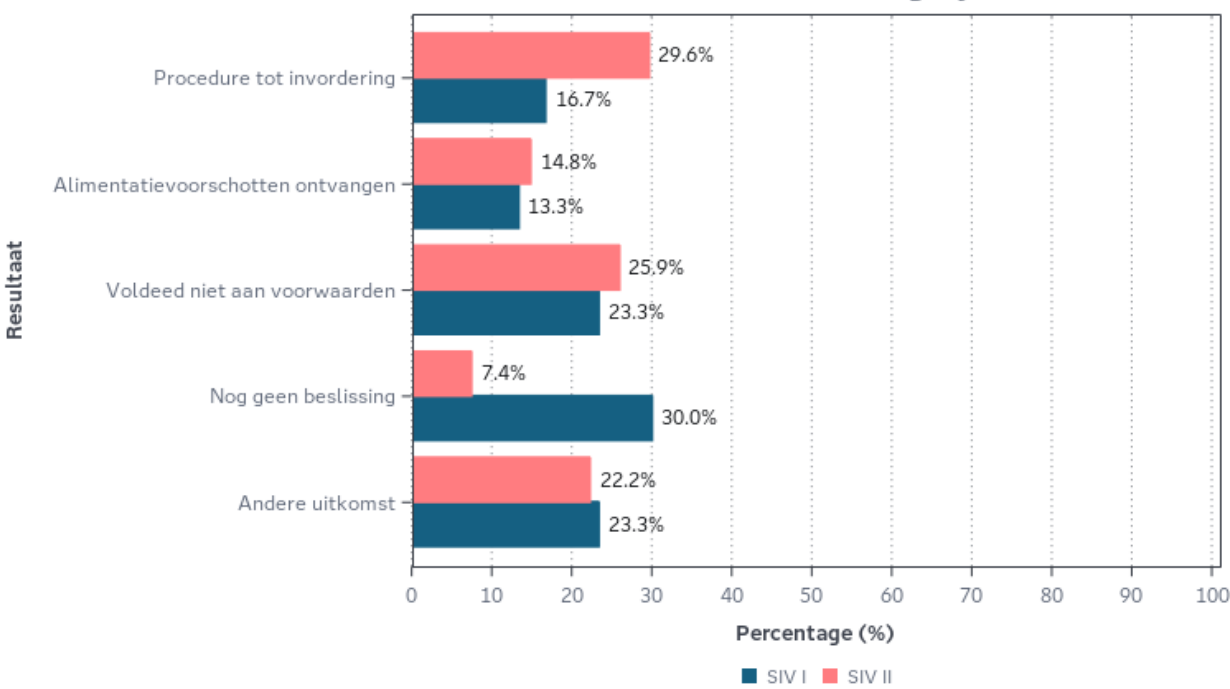
Hoe hoorde men voor het eerst van DAVO?

Meer juridische actoren en sociaal netwerk
Stijging internet, daling krant/televisie

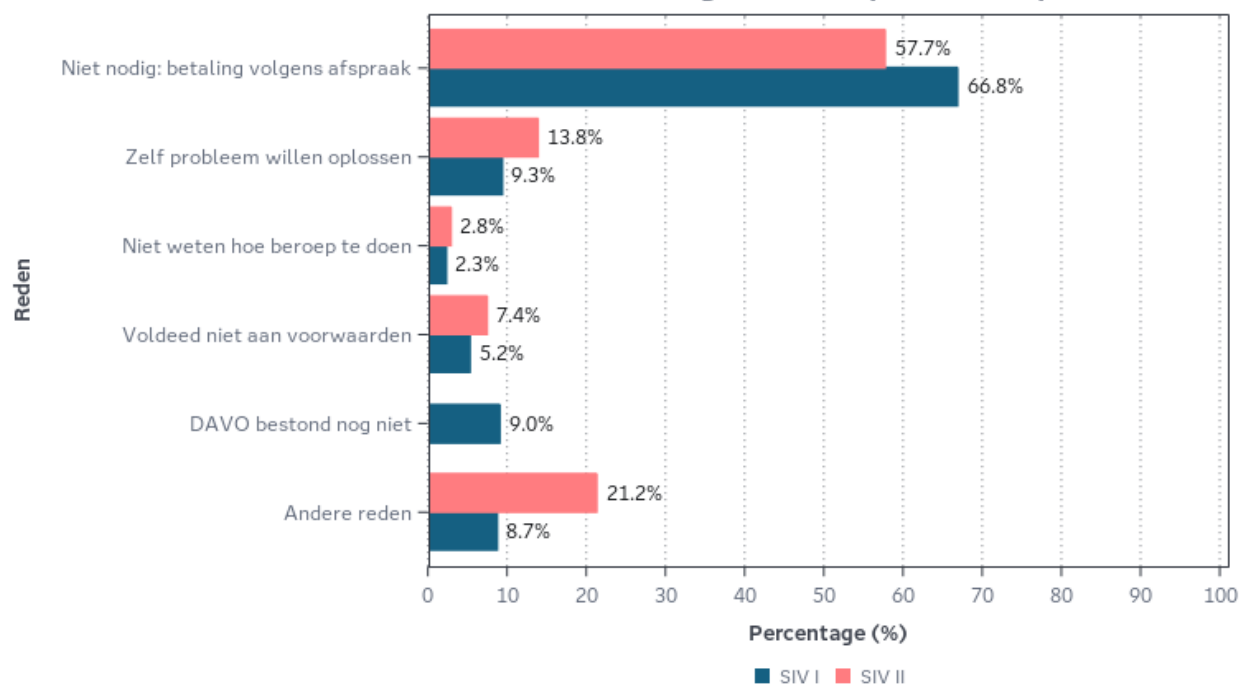
Alimentatie opeisen

Resultaat van aanvraag bij DAVO

Kleine n, voorzichtig te interpreteren

Redenen om geen beroep te doen op DAVO

Daling in "niet nodig"
Stijging in "zelf oplossen" en "voorwaarden"

Samenvatting

- Minder recht op kinderalimentatie
- Profiel ontvangers blijft sterk vrouwelijk, met toename hoogopgeleiden
- Ontvangst blijft onzeker: **kloof tussen recht en realiteit**
- Acties bij wanbetaling beperkt <-> kennis van rechten en DAVO

- Recht op alimentatie $\neq$ **effectieve bescherming**
- Belang van kennis, toegankelijkheid en handhaving

23

Van recht naar realiteit

Partner- en kinderalimentatie in Vlaanderen

elke.claessens@uantwerpen.be